

Lausunto

02.12.2021

Asia: VN/279/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomioita alueidenkäytön kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1-16, 37-40)

Alueidenkäytön kokonaisuudessa sosiaalinen kestävyys on olennaista. Esteettiset arvot ovat olennainen osa kulttuurista arvoa. Kulttuuriperinnön vaaliminen on puolestaan olennainen osa kestävästä kehitystä ylipäänsä. Visuaalisen laadun määränä esteettisyys on olennaista. Esitämme, että alueidenkäytön kokonaisuuden osalta erikseen mainittaisiin myös julkisen taiteen suunnitelmat, jossa pidetään huolta riittävästä määrästä julkista taidetta alueella.

Aikalaistaiteen tuominen alueidenkäytön suunnitteluun on niinkään osa sosiaalista kestävyttä. Julkinen taide vähentää ilkeävaltaa ja lisää koettua viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Se on myös osa taloudellista kestävyttä: julkinen taide nostaa rakennuksen ja alueen arvoa.

Yleiskaavaa, pykälässä 29, suunniteltaessa on aina huomioitava taiteen saavutettavuus ja ylipäänsä taiteen olemassaolo siinä missä viheralueetkin. Se on olennaista yleiskaavan laadullisissa vaatimuksissa. Suomalaisen kulttuuripolitiikan suuri linja on ollut vähentää eri väestöryhmien välisiä eroja kulttuuriosallistumisessa, ilman suunnitelmallista ja ohjelmallista julkisen taiteen edistämistä tämä ei ole mahdollista.

Asemakaavan laadullisissa vaatimuksissa, pykälän 39 perusteluissa olisi kiinitettävä huomiota julkisen taiteen ohjelmiin, julkisen taiteen suunnitelmaan, taiteen prosenttiperiaatteeseen ja muihin välineisiin, joilla kuntapäätäjät ja kaavoittajat voivat parantaa rakennetun ympäristön esteettisyyttä ja laatua.

Julkinen taide parantaa kansalaisten yhdenvertaisuutta tuomalla taidetta kaikkien saavutettaville. Kulttuuriperinnön säilyttäminen ja vaaliminen on tärkeää kaavojen toteuttamisessa, mutta on

luotava tilaa myös aikalaistaiteelle, uuden taiteellisen arvon luomiselle. Siinä missä mainitaan asuinympäristön viihtyisyys, pitäisi mainita, että sitä parannetaan juuri taiteen ja arkkitehtuurin keinoin. Tämä olisi kirjauksena linjassa myös tuoreen arkkitehtuuripoliittisen ohjelman kanssa.

Sivu 607: julkisten tilojen osalta olisi tärkeää huomioida taiteen ja muotoilun rooli. Asemakaavan tarkoitus on lisätä julkista taidetta ja siten taiteen saavutettavuutta. Julkinen taide on olennainen osa maisemaa ja kaupunkikuvaa ja siten osa hyvää rakentamistapaa.

Sivu 605: Pykälä 208 yhteyteen tulisi nostaa maininta rakentamisen taiteellisista ansioista ja taiteellisesta arvosta. Taiteen prosenttiperiaate on keino edistää rakentamisen laatua ja lisätä julkisen taiteen monikanavaista rahoitusta ja siten esteettisempää ja yhteisöllisempää, aineetonta arvonn lisää tuottavaa suunnittelua.

Sivu 605: Listaan olisi lisätään erikseen maininta julkisista taideteoksista.

Sivu 605: Erityisten arvojen kohdalla tulisi täsmentää taiteelliset ja esteettiset arvot.

Sivu 628: Pykälän 107 yhteyteen tulisi lisätä esteettömyyden rinnalle myös esteettisyys.

Sivulle 653 pykälän 190 yhteyteen tulisi lisätään uusien, rakennustaiteellisten arvokkaiden kokonaisuuksien mahdollistamisen. Uuden taiteellisen arvon luomisen näkökulma on olennainen osa tulevaisuuden kulttuuriperintöä.

Huomioita kaavojen toteuttamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 17-24, 37-40)

-

Huomioita rakentamisen kokonaisuudesta (erityisesti luvut 1, 25-36, 37-40)

-

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana käydyissä keskusteluissa on ollut esillä myös maakuntakaavaa koskeva vaihtoehtoinen malli.

Vaihtoehtoisen mallin oleellisin ero lakiehdotukseen olisi se, että maakuntakaavan oikeusvaikutuksia ei rajattaisi laissa vaan maakuntakaava olisi nykyiseen tapaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteinen. Vaihtoehtoinen malli olisi oikeusvaikutusten osalta pääosin nykyisen lain kaltainen, mutta malli ei kuitenkaan sisältäisi nykyisen lain mukaista maakuntakaavan toteuttamisen edistämisvelvoitetta.

Myös vaihtoehtoisessa mallissa maakuntakaavassa olisi esitettävä aluerakenteen, liikennejärjestelmän ja liikenneverkon sekä viherrakenteen kehittämisen periaatteet, ja lisäksi maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita. Vaihtoehtoisen mallin mukaan maakuntakaavassa esitettävistä asioista kuitenkin rajattaisiin laissa nimenomaisesti pois yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenne. Yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenteeseen kuuluvia asioita ei olisi siten mahdollista sisällyttää maakuntakaavaan vaan ne ratkaistaan kuntakaavoituksessa.

Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä myös vaihtoehtoisesta mallista.

-

Maksuvelvollisuuden alkamisen raja (kerrosneliömetriä

-

Kunnalle maksettavan maksun maksimimäärä tontin arvonnoususta (% arvonnoususta)

-

Erityisharkinta-alueen sijoittamisluvan lupaedellytyksissä ollaan palaamassa oikeusharkinnasta rakennuslain aikaiseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Miten lupaedellytykset pitäisi kirjoittaa, jotta:

- a. tuomioistuimen kannalta kunnan myöntämä lupa on mahdollista pitää voimassa eikä lupa mene valituksen johdosta nurin oikeudessa automaattisesti esimerkiksi siksi, että luvalla käsitellään vain yhden rakennuspaikan, eikä sitä ympäröivien alueiden tilanne?
- b. kunnan kannalta on mahdollista evätä lupa esimerkiksi siksi, että kyseinen rakentamisen lievealue on suunniteltava kaavoituksellisesti kokonaisuutena?

-

Miten päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta koskevan pykälän perustelut pitäisi kirjoittaa, jotta niistä kävisi kyllin selkeästi ilmi, että allianssimallin tai muiden yhteistoiminnallisten toteutusmuotojen käyttäminen on hankkeessa mahdollista?

-

Millaisia ja kuinka suuria taloudellisia vaikutuksia näette päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuun aiheuttavan kuluttajille?

-

Olennaisten teknisten vaatimusten vaatimustasoa ei ole lähtökohtaisesti muutettu kaavoitus- ja rakentamislaisissa lukuun ottamatta luonnonvalon johtamista asuintilaan. Miten asumista ja majoitusta koskevia olennaisia teknisiä vaatimuksia pitäisi mielestänne muuttaa ottaen huomioon kalustettujen asuntojen vuokraus ja Airbnb-toiminta?

-

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

-

Koli Raija
Frame Finland